

PROJECTVERSLAG
MONITORPROJECT UNIVERSITEITEN

A796

0 colofon

Arbeidsinspectie, Den Haag	maart 2007
Projectverslag status	concept
Projectnummer:	A796
Looptijd project:	september 2006 t/m december 2006
Onderwerp	werkgerelateerde RSI door beeldschermwerk
AI-Bedrijfstakdirectie	Dienstverlening
Manager Strategie	drs. J.A. Jol
Manager Inspectie	K.H. van Dijk
Landelijk projectleider	drs. S.H.A.M. Segboer ssegboer@minszw.nl
Correspondentieadres	Arbeidsinspectie, kantoor Utrecht T.n.v. S.C. van Dalen, landelijk projectsecretaris Postbus 820 3500 AV Utrecht svdalen@minszw.nl

Inhoudsopgave

Colofon	2
1. Voorwoord	4
2. Samenvatting	5
3. Aanleiding en doelstelling van het inspectieproject	
3.1 Aanleiding	6
3.2 Doelstellingen	6
4. Omvang en opzet	
4.1 Selectie	7
4.2 Werkterrein	7
4.3 Generaliseerbaarheid	7
4.4 Inspectiemethodiek	7
4.5 Benadering van de branche	8
5. Projectresultaten	9
5.1 Beleidsvoering rondom beeldschermwerk en RSI	9
5.2 Genomen maatregelen na 2002	10
5.3 Totaaloordeel	11
5.4 Werknemersmonitor	11
6. Conclusies en aanbevelingen	13
6.1 Conclusies	13
6.2 Aanbevelingen	13

1. Voorwoord

In het laatste kwartaal van 2006 zijn bezoeken gebracht aan de Nederlandse universiteiten. Deze bezoeken werden gebracht in vervolg op het inspectieproject van de Arbeidsinspectie in 2002. Met behulp van het project in 2006 is via monitoring inzicht verkregen hoe nu, op faculteitsniveau, de stand van zaken is ten aanzien RSI door beeldschermwerk.

Achterliggende gedachte is dat werkgevers en werknemers in het kader van de nieuwe Arbowet van 1 januari 2007 van kracht is geworden, mede aan de hand van de resultaten van deze monitoring zelf aan de slag gaan om aanvullende maatregelen te gaan nemen ten aanzien van RSI door beeldschermwerk.

De resultaten van de bezoeken laat een beeld zien van een sector die sinds 2002 duidelijk stappen in de goede richting heeft gezet. Wel blijft een voortgaand RSI preventie beleid bij de universiteiten nodig om in de toekomst dit arborisico goed te kunnen tackelen.

Den Haag, februari 2007
De Algemeen Directeur van de Arbeidsinspectie
Dr. J.J.M. Uijlenbroek

2. Samenvatting

Doelstelling van dit monitorproject was om inzicht te krijgen in hoe nu, 4 jaar na het inspectieproject uitgevoerd in 2002, de stand van zaken is ten aanzien van beeldschermwerk en RSI bij de universiteiten en welke maatregelen de faculteiten voor werknemers en studenten sindsdien hebben genomen.

In totaal zijn in de periode van september 2006 tot en met december 2007 landelijk 40 faculteiten bezocht bij 13 Nederlandse universiteiten.

De resultaten van dit project hebben in eerste plaats betrekking op de in dit project bezochte faculteiten. De resultaten geven een indicatie van hoe het op een aantal onderdelen gesteld is met de risico's van RSI/ beeldschermwerk op de universiteiten.

De resultaten kunnen als volgt worden samengevat:

- Op de bezochte faculteiten ontbreken veelal betrouwbare cijfers met betrekking tot de omvang en aard van RSI klachten bij werknemers en studenten.
- Bij de bezochte faculteiten ontstaat het beeld dat RSI door beeldschermwerk bij werknemers en studenten een aanzienlijk risico vormt.
- Op alle bezochte faculteiten was een risicoinventarisatie en evaluatie (RI&E) aanwezig, waarvan bij ongeveer 2 van de 3 bezochte faculteiten er voldoende aandacht werd besteed aan de risico's van RSI en beeldschermwerk. Het plan van aanpak bleek in ongeveer 4 van de 5 bezochte faculteiten aanwezig te zijn. Bij ruim 1 op de 5 bezochte faculteiten bleek het plan van aanpak onvoldoende (bijvoorbeeld termijnen of prioriteiten niet goed aangegeven) of niet aanwezig.
- Alle bezochte faculteiten blijken na 2002 maatregelen te hebben genomen op het gebied van RSI en beeldschermwerk. Bij 3 van de 4 faculteiten werd expliciet aangegeven dat deze maatregelen genomen zijn naar aanleiding van de inspecties van de Arbeidsinspectie in 2002.
- De diversiteit in genomen maatregelen is groot: voorlichting, ergonomische maatregelen, beperking van de duur van het beeldschermwerk, stimuleren om te bewegen en het opzetten van een RSI protocol voor zowel werknemers als studenten. 'Het instellen van een contactpersoon voor individueel advies' en 'werkplekonderzoek' worden als maatregelen minder vaak genoemd.
- Op alle faculteiten wordt aan zowel werknemers als studenten voorlichting gegeven over risico's van RSI en beeldschermwerk. Wel is bij ongeveer de helft van de faculteiten meer structurele voorlichting nodig. Niet alleen folders en via internet maar ook meer voorlichting op maat bijvoorbeeld door individuele adviezen.
- Bij 1 van de 8 bezochte faculteiten beoordeelde de inspecteur dat de wijze waarop de faculteit de risico's ten aanzien van RSI en beeldschermwerk aanpakt nog onvoldoende is.

Geconcludeerd kan worden dat de universiteiten en faculteiten na het vorige inspectieproject in 2002 veel maatregelen met betrekking tot RSI door beeldschermwerk hebben genomen, maar dat men er nog niet is. Blijvende aandacht voor het onderwerp werkgerelateerde RSI door beeldschermwerk op universiteiten zal nodig blijven. Belangrijk daarbij is dat zowel op brancheniveau als op bedrijfsniveau werkgevers en werknemers hiermee samen aan de slag gaan. De komende tijd wordt er door de sociale partners een Arbocatalogus opgesteld. Aanbevolen wordt om het onderwerp werkgerelateerde RSI door beeldschermwerk hierin op te nemen. De Arbeidsinspectie zal dit proces stimuleren en zal - indien hier concrete aanleiding voor is (bijvoorbeeld signalen dat de naleving te wensen overlaat) - gerichte inspecties uitvoeren.

3. Aanleiding en doelstelling inspectieproject

3.1 Aanleiding

In het kader van de meerjarenstrategie van de Arbeidsinspectie was gepland om eind 2006 wederom een project naar RSI door beeldschermwerk bij de universiteiten te houden. Dit in vervolg op het inspectieproject in 2002 met de volgende bevindingen:

- Bij bijna alle bezochte faculteiten werden overtredingen geconstateerd met betrekking tot de beeldschermwerkplekken (zowel van medewerkers als van studenten).
- In de meeste gevallen bleken de faculteiten in de Risicoinventarisatie- en evaluatie en plan van aanpak onvoldoende aandacht te besteden aan de risico's van beeldschermwerkers.
- Bij meer dan de helft van alle bezochte faculteiten werd er onvoldoende voorlichting en onderricht gegeven over RSI aan zowel studenten als medewerkers.

Tegen de achtergrond van de nieuwe Arbowet en de hierbij gemaakte keuzes leek het niet langer opportuun om een breed inspectieproject met handhaving op RSI te houden. Na overleg met de staatssecretaris van SZW is daarom besloten dat de Arbeidsinspectie middels een monitorproject nagaat hoe nu, 4 jaar later, de stand van zaken is.

3.2 Doelstellingen

- Inzicht krijgen in hoe nu, 4 jaar na het inspectieproject uitgevoerd in 2002, de stand van zaken is ten aanzien van beeldschermwerk en RSI bij de Nederlandse universiteiten.
- Inzicht krijgen welke maatregelen de universiteiten en faculteiten, naar aanleiding van de inspecties in 2002 ten aanzien van beeldschermwerk en RSI, voor werknemers en studenten hebben genomen.
- Door middel van bezoeken van de werkplekken van werknemers werkzaam bij universiteiten genoemd in de waarschuwingen van het project in 2002, inzicht krijgen welke maatregelen daadwerkelijk zijn geïmplementeerd op de werkvloer.

De resultaten van de monitoring worden aan de branche aangeboden, waarbij werkgevers en werknemers vervolgens aan zet zijn om op basis hiervan aanvullende maatregelen gaan nemen om dit risico te verkleinen.

4. Omvang en opzet inspectieproject

4.1 Selectie

Het project is uitgevoerd bij een steekproef van faculteiten bij Nederlandse universiteiten. In de steekproef zijn die faculteiten betrokken waarbij in 2002 een overtreding ten aanzien van RSI en beeldschermwerk is geconstateerd. In totaal gaat het hier om 29 faculteiten. Daarnaast is een steekproef van 11 faculteiten genomen die niet in 2002 zijn bezocht.

4.2 Werkerrein

In totaal zijn 40 faculteiten bezocht bij 13 universiteiten.

In tabel 1 zijn de faculteiten ingedeeld naar soort faculteit. De faculteiten techniek zijn het meest bezocht gevolgd door de faculteiten economie en sociale wetenschappen. Tot de categorie "overig" behoren de volgende faculteiten: medicijnen, levensbeschouwing, historie, en aard- en levenswetenschappen.

Tabel 1 Bezochte faculteiten

Soort faculteit	Aantal	%
Economie	8	20%
Techniek	11	28%
Juridisch	4	10%
Taal	3	8%
Sociale wetenschappen	7	17%
Overig	7	17%
Totaal	40	100%

Tabel 2 geeft de verdeling van de faculteiten naar aantal werknemers weer.

Tabel 2 Faculteiten ingedeeld naar aantal werknemers

Grootteklasse werknemers	Aantal	%
tot 250 werknemers	6	15%
250 tot 500 werknemers	20	50%
500 en meer werknemers	14	35%
Totaal	40	100%

4.3 Generaliseerbaarheid

De universiteiten bestaan uit verschillende faculteiten, die qua inrichting en omvang per universiteit verschillen. Gezien de wijze van de selectie van faculteiten (paragraaf 4.1) alsmede het beperkt aantal waarnemingen is enige voorzichtigheid geboden bij het vertalen van de resultaten voor de gehele branche universiteiten.

De resultaten van dit project hebben in eerste plaats betrekking op de in dit project bezochte faculteiten. De resultaten geven een indicatie van hoe het op een aantal onderdelen gesteld is met de risico's van RSI/ beeldschermwerk op de universiteiten.

In dit project zijn vragen aan werknemers gesteld. De antwoorden op die vragen geven voor de onderscheiden faculteiten en functies een indicatie van de duur van het beeldschermwerk, de omvang van de piekbelasting en de frequentie van die piekbelasting.

4.4 Inspectiemethodiek

Beleidsvoering

Er zijn interviews gehouden met een of meerdere sleutelpersonen (arbocoördinator/ preventiemedewerker, Medezeggenschapsraad (MR), faculteitsdirecteur) van de faculteit. Met behulp van een vragenlijst is het volgende geïnventariseerd:

- RSI-klachten/ ziekteverzuim
- Maatregelen m.b.t. risico's RSI/ beeldschermwerk
- Risicoinventarisatie- en evaluatie (RI&E) en plan van aanpak (pva).
- Voorlichting en onderricht m.b.t. risico's van RSI/ beeldschermwerk.
- Resultaat 2002 en de acties daarop door de faculteit.

Beeldschermwerkplekken

Bij een beperkt aantal beeldschermwerkplekken per faculteit werd een "quick scan methode" beeldschermwerk toegepast. Ook zijn interviews gehouden met een aantal werknemers per faculteit ten aanzien van voorlichting en onderricht over RSI en beeldschermwerk

De bezoeken van de werkplekken richtte zich in dit monitorproject alleen op de werknemers van de universiteiten.

4.5 Benadering van de branche

De branche is op de volgende wijze benaderd:

- Vooroverleg met de betrokken brancheorganisatie VNSU en de vakorganisaties
- Presentatie vooraf aan alle Hoofden van Personeelsdiensten van de Nederlandse universiteiten op een bijeenkomst van de VNSU.
- Vooroverleg met Ministerie OCW/ Inspectie voor het Onderwijs.

Alle universiteiten zijn - van tevoren- per brief geïnformeerd over de uitvoering van dit monitorproject van de Arbeidsinspectie.

5. Projectresultaten

5.1 Beleidsvoering rondom RSI en beeldschermwerk

In totaal zijn bij 40 faculteiten de betrokken sleutelpersonen geïnterviewd over het beleid ten aanzien van RSI en beeldschermwerk.

RSI-klachten

Bij 13 faculteiten kon een indicatie gegeven worden van het percentage werknemers met RSI-klachten. Naar schatting ligt dit percentage bij 10 faculteiten onder de 10% en bij 3 faculteiten boven de 10%.

Bij 5 faculteiten kon een schatting gegeven worden van het percentage studenten met RSI-klachten. Opvallend is dat de schatting van het percentage studenten met RSI klachten hoger ligt dan die van werknemers. Bij 2 faculteiten schatte men dit percentage lager dan 25%. Bij de 3 andere faculteiten schatte men dit percentage hoger dan 25%.

Risicoinventarisatie en evaluatie (RI&E)

Op alle bezochte faculteiten is er een RI&E aanwezig. Naar het oordeel van de inspecteurs is er bij 25 faculteiten van de 40 bezochte faculteiten in de RI&E voldoende aandacht besteed aan de risico's van RSI en beeldschermwerk. Bij 14 faculteiten is hiervoor in de RI&E wel aandacht maar is deze summier. Bij 1 faculteit is geen aandacht voor RSI en beeldschermwerk in de RI&E.

Bij 31 van de 40 faculteiten zijn niet alleen de risico's van werknemers maar ook van de studenten beoordeeld.

Plan van aanpak

Bij 31 van de 40 faculteiten is er een op schrift gesteld 'plan van aanpak' aanwezig met daarbij aangegeven de termijnen en prioriteiten. Bij 7 faculteiten zijn de termijnen en/ of prioriteiten niet goed aangegeven en bij 2 faculteiten is geen 'plan van aanpak' aanwezig.

Bij 33 van de 38 faculteiten met een plan van aanpak wordt het plan van aanpak periodiek geëvalueerd en bijgesteld. Bij 19 faculteiten gebeurt dit naar aanleiding van nieuwe risico's en naar aanleiding van de genomen maatregelen. De ander 14 faculteiten doen dit alleen naar aanleiding van nieuwe risico's (7) of alleen naar aanleiding van de genomen maatregelen (7). Bij 37 van de 38 faculteiten met een plan van aanpak staan in het plan van aanpak maatregelen met betrekking tot RSI en beeldschermwerk genoemd. Bij 26 van deze 37 faculteiten is voor al deze maatregelen aangegeven op welke datum ze moeten zijn uitgevoerd. Bij 9 faculteiten is dat niet voor alle maatregelen aangegeven en bij 2 faculteiten is geen datum genoemd.

Aan de werkgever is gevraagd concrete maatregelen te noemen die in de afgelopen 12 maanden zijn uitgevoerd of die in de komende 12 maanden uitgevoerd gaan worden.

Bij 35 van de 37 faculteiten is door de inspecteur aangegeven, dat de maatregelen m.b.t. RSI en beeldschermwerk zoals die in het plan van aanpak genoemd staan ook daadwerkelijk uitgevoerd worden.

Toetsing beleidsvoering RSI en beeldschermwerk

Door 35 faculteiten is aangegeven dat het arbobeleid met betrekking tot de risico's van RSI en beeldschermwerk regelmatig getoetst wordt aan de ervaringen uit de praktijk. Bij 24 van deze faculteiten vindt minimaal jaarlijks plaats.

Bij de 35 faculteiten heeft toetsing plaats gevonden aan de hand van:

- Uitvoeren van plan van aanpak en/of actualiseren plan van aanpak/ RI&E (80%)
- Werkplekvoorlichting (51%)
- Feedback door arbocoaches (43%)
- Het doorspreken van situaties/ arbo spreekuur/ voortgangsrapportages (26%)
- Vragenlijsten onder werknemers uitzetten (arbomonitoren) (23%)
- Feedback door facilitaire diensten (20%)
- Arbojaarplan (14%)
- Arbothermometer (11%)

Andere toetsingen (zoals instellen arbocommissie en oproepen van specialisten) (6%)

5.2 Genomen maatregelen na 2002

Alle bezochte faculteiten blijken na 2002 maatregelen genomen te hebben op het gebied van RSI/ beeldschermwerk.

Door 29 faculteiten wordt daarbij expliciet vermeld dat deze maatregelen genomen zijn naar aanleiding van de inspectie in 2002.

Bij 22 van deze 29 faculteiten is in 2002 gehandhaafd op het gebied van RSI/ beeldschermwerk en werkplekinrichting. Opvallend is dus dat 7 van de 29 faculteiten, ondanks dat ze niet in 2002 zijn geïnspecteerd, toch maatregelen genomen hebben.

In tabel 3 is aangegeven welke maatregelen m.b.t. RSI/ beeldschermwerk sinds 2002 voor de medewerkers en de studenten van de bezochte faculteiten zijn genomen.

Tabel 3 Genomen maatregelen m.b.t. RSI/ beeldschermwerk

Genomen maatregelen	voor werknemers	voor studenten
Voorlichting en onderricht	98%	100%
Ergonomische maatregelen	95%	88%
Beperking van de duur van het beeldschermwerk (waaronder workspace software)	58%	63%
Werknemers stimuleren om te bewegen	50%	30%
RSI protocol 'wat te doen bij rsi-klachten'	48%	28%
Instellen van een contactpersoon voor individueel advies	23%	13%
Werkplekonderzoek	23%	
Andere maatregelen (nieuwe RI&E/ plan van aanpak)	5%	

Voorlichting m.b.t. risico's van RSI en beeldschermwerk

Op alle faculteiten wordt aan werknemers voorlichting gegeven over de risico's van RSI en beeldschermwerk. Bij 5 faculteiten ligt de frequentie van de voorlichting hoger dan één keer per jaar. Bij 16 faculteiten is er een registratie van medewerkers die deelgenomen hebben aan de voorlichting en onderricht.

Op alle faculteiten wordt eveneens voorlichting aan studenten gegeven. Bij 6 faculteiten ligt de frequentie van de voorlichting hoger dan één keer per jaar. Bij 7 faculteiten is er een registratie van studenten die deelgenomen hebben aan de voorlichting en onderricht.

In tabel 4 is aangegeven hoe de voorlichting en onderricht voor de medewerkers en studenten is vormgegeven.

Tabel 4 Vormgeving voorlichting en onderricht (V&O)

Voorlichting	voor werknemers	voor studenten
Brochures of folders	90%	90%
RSI software	85%	68%
Informatie internet	85%	75%
deelname aan V&O trainingsmodule	55%	35%
werkplekonderzoek	35%	3%
Instellen contactpersoon voor (individueel) advies	13%	3%
College aan 1ste jaars		15%
Anders (via arbodienst)	3%	

Aanpassing beeldschermwerkplekken

De inspecteurs hebben bezoeken gebracht aan een aantal beeldschermwerkplekken bij die faculteiten waarbij in 2002 is gehandhaafd op het gebied van de beeldschermwerkplekken. Daarbij is nagegaan in hoeverre de maatregelen m.b.t. beeldschermwerkplekken naar behoren zijn uitgevoerd. Bij 16 van de 22 faculteiten zijn de te nemen maatregelen naar behoren uitgevoerd, bij 5 faculteiten gedeeltelijk en bij 1 faculteit niet.

Flexibele en instelbaarheid van de werkplekken

Bij 19 faculteiten maakten “flexibele beeldschermwerkplekken” deel uit van de bekeken werkplekken. Bij 5 faculteiten was tenminste driekwart van deze flexibele werkplekken in hoogte verstelbaar. Bij de overige 14 faculteiten werd aangegeven, dat tenminste een kwart van de bekeken flexibele werkplekken in hoogte verstelbaar was.

Bij alle 40 faculteiten zijn vaste beeldschermwerkplekken bekeken. Bij deze faculteiten werd aangegeven, dat de juiste hoogte-instelling verkregen kan worden door werkvlakken op verschillende hoogtes (n=38), voetensteunen (n=30), instelbare stoelen en beeldschermen (n=11) en instelbare bureauhoogte (n=1).

5.3 Totaaloordeel

Aan de inspecteurs van de Arbeidsinspectie is gevraagd aan het einde van de bezochte faculteit een totaal oordeel te geven op de wijze waarop de faculteit de risico's van RSI en beeldschermwerk aanpakt (zie tabel 5).

Het totaaloordeel is bij 16 faculteiten goed. Bij 19 faculteiten is het totaaloordeel voldoende echter er is bij deze faculteiten meer voorlichting nodig is. Bij 5 faculteiten was het totaaloordeel onvoldoende.

Tabel 5 Totaaloordeel

	Aantal	Percentage
Faculteit laat steken vallen	5	12,5%
Faculteit op hoofdlijnen goed- meer voorlichting	19	47,5%
Faculteit goed – aanvullend niet nodig	16	40,0%
Totaal	40	100%

Soort faculteit

Uit nadere analyse lijken de economische faculteiten, wat betreft de aanpak van risico's van RSI / beeldschermwerk, het iets beter te doen vergeleken met de technische faculteiten en die weer iets beter vergeleken met de faculteiten in de sociale wetenschappen.

5.4 Werknemersmonitor

Naast de interviews met de werkgever zijn er ook een aantal werknemers per faculteit geïnterviewd ten aanzien van voorlichting en onderricht over RSI en beeldschermwerk. Hieronder een overzicht van de resultaten van deze werknemersmonitor.

Achtergrondkenmerken

In totaal zijn bij 32 faculteiten 99 werknemers geïnterviewd. Van de werknemers is 55% vrouw. De gemiddelde leeftijd ligt op 42 jaar en gemiddeld zijn de respondenten 10 jaar in dienst bij de universiteit.

Door de werknemers worden de volgende functies uitgeoefend:

- Niet wetenschappelijk personeel (ondersteunende functies, ICT, personeelswerk) (49%)
- Docent (30%)
- Assistent in opleiding (AIO) (15%)
- Management (6%)

Beeldschermwerk

Door 87% van de werknemers is aangegeven, dat het beeldschermwerk 50% of meer van hun werktijd uitmaakt.

Van de werknemers geeft 84% aan gemiddeld 4 uur of langer per dag achter een beeldschermwerk te werken (zie Tabel 6).

Tabel 6: Gemiddeld aantal uur beeldschermwerk per dag

Aantal uur	%
Minder dan 2 uur	3%
Tussen 2 en 4 uur	13%
Tussen 4 en 6 uur	51%
6 uur of meer	33%
Totaal	100%

Instelbaarheid beeldschermwerkplek

Van de werknemers geeft 13% aan dat ze de beeldschermwerkplek niet op de juiste hoogte kunnen instellen. Door de overige 87% worden de volgende mogelijkheden genoemd:

- Werkvlakken staan ingesteld op verschillende hoogte (67%)
- Voetensteun (42%)
- Verstelbare stoel (in de meeste gevallen in combinatie met instelbare) monitor (21%)
- Bureau en/of meubilair is instelbaar (11%)
- Instelbare monitor (6%)

Laptop gebruik

Ruim een derde van de werknemers (38%) werkt wel eens met een laptop: 22% met aparte muis en toetsenbord en 16% zonder aparte muis en toetsenbord. Van deze laatste groep geeft een kwart aan dat deze wijze van laptopgebruik 50% of meer van de tijd uitmaakt van de tijd besteed aan beeldschermwerk.

Voorlichting over RSI

Driekwart van de werknemers geeft aan wel eens voorlichting te hebben gehad van de universiteit. Deze voorlichting heeft op de volgende wijze plaatsgevonden:

- (verplichte of vrijwillige) deelname aan V&O trainingsmodule (19%)
- via folders (68%)
- advies/ voorlichting/ training door een contactpersoon/ deskundige (20%)
- via de website (16%)
- door middel van een werkplekonderzoek (12%)
- via posters (op de beeldschermwerkplekken) (8%)
- pauzesoftware (workpace) (4%)

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

De resultaten van de werknemersvragenlijsten laten zien dat werknemers werkzaam in universiteiten een groot deel van hun werktijd beeldschermwerk verrichtten. Niet alleen het gemiddeld aantal uur beeldschermwerk is groot maar ook komen veelvuldig piekbelasting beeldschermwerk voor. Goed inzicht in de aard en omvang van de problematiek ten aanzien van RSI klachten en daarmee verbonden ziekteverzuim is op de faculteiten niet voorhanden. De cijfers die wel voorhanden zijn indiceren dat RSI klachten op vrij grote schaal voorkomen. Dit beeld wordt bevestigd door diverse specifiek onderzoeken op dit gebied.

Op alle bezochte faculteiten was een RI&E aanwezig, waarvan bij ongeveer 2 van de 3 bezochte faculteiten er voldoende aandacht werd besteed aan de risico's van RSI en beeldschermwerk. Het plan van aanpak bleek in ongeveer 4 van de 5 bezochte faculteiten aanwezig te zijn. Op 1 op de 5 bezochte faculteiten bleek het plan van aanpak onvoldoende (bijvoorbeeld termijnen of prioriteiten niet goed aangegeven) of niet aanwezig.

Alle bezochte faculteiten blijken na 2002 maatregelen te hebben genomen op het gebied van RSI en beeldschermwerk.

Bij 3 van de 4 faculteiten werd expliciet aangegeven dat deze maatregelen genomen zijn naar aanleiding van de inspecties van de Arbeidsinspectie in 2002. Van deze faculteiten zijn er 24% die niet bezocht zijn in 2002. Dit kan mogelijk verklaard worden door de "olievlekwerking" die het inspectieproject in 2002 heeft gehad naar andere (niet bezochte) faculteiten binnen dezelfde universiteit.

De diversiteit in genomen maatregelen is groot: voorlichting, ergonomische maatregelen, beperking van de duur van het beeldschermwerk, stimuleren om te bewegen en het opzetten van een RSI protocol voor zowel werknemers als studenten. 'Het instellen van een contactpersoon voor individueel advies' en 'werkplekonderzoek' worden als maatregelen minder vaak genomen.

Op alle faculteiten wordt aan zowel werknemers als studenten voorlichting gegeven over risico's van RSI en beeldschermwerk. Bij ongeveer de helft van de faculteiten is meer structurele voorlichting nodig; niet alleen folders en via internet maar ook meer voorlichting op maat bijvoorbeeld door individuele adviezen met betrekking tot de beeldschermwerkplek.

Het totaaloordeel is bij 16 van de bezochte 40 faculteiten goed. Bij bijna de helft de 40 bezochte faculteiten is het totaaloordeel voldoende echter er is bij deze faculteiten meer voorlichting nodig. Bij 5 faculteiten was het totaaloordeel onvoldoende.

Uit de resultaten van de werknemersmonitor blijkt dat een kwart van de werknemers aangeeft nog geen voorlichting te hebben gehad over RSI / beeldschermwerk.

6.2 Aanbevelingen

Blijvende aandacht voor het onderwerp werkgerelateerde RSI door beeldschermwerk op universiteiten zal nodig blijven. Belangrijk daarbij is dat zowel op brancheniveau als op bedrijfsniveau werkgevers en werknemers hiermee samen aan de slag gaan. De komende tijd wordt er door de sociale partners een Arbocatalogus opgesteld. Aanbevolen wordt om het onderwerp werkgerelateerde RSI door beeldschermwerk hierin op te nemen. Preventieve maatregelen op individueel niveau gecombineerd met organisatorische maatregelen zullen daarbij nodig zijn om het risico blijvend te kunnen tackelen. Op basis van recent onderzoek¹ blijkt dat er weliswaar goede stappen zijn gezet ten aanzien van RSI preventie bij studenten, maar dat de aandacht hiervoor ook bij studenten nog nodig zal blijven.

De Arbeidsinspectie zal de resultaten van de inspecties en de aanbevelingen bespreken met de brancheorganisaties en sociale partners. De resultaten zullen eveneens worden overlegd met de Inspectie van het Onderwijs. Naast dit overleg zal de Arbeidsinspectie de komende jaren voor de verschillende deelsectoren in het onderwijs een Arbobrochure ontwikkelen waarin de belangrijkste arbo-risico's, de regelgeving en de manieren om aan de betreffende regelgeving te voldoen, nog eens helder op een rijtje zullen worden gezet.

¹ Leren zonder last: Preventie van RSI klachten en psychosociale overbelasting bij leerlingen en studenten in het onderwijs, ITS, Radboud Universiteit Nijmegen, 2007